2025-34-RE

Causa 2025-34-RE

(Valladolid Chamorro c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 223-2025. Recurs d'empara

Sentència del 14 de juliol del 2025

BOPA núm. 90, del 23 de juliol del 2025

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 22 d'abril del 2025, per la representació processal del Sr. Adrian Valladolid Chamorro, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 20 de novembre del 2024, dictada pel Tribunal de Corts, i, contra la sentència del 2 d'abril del 2025, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la defensa, a la imparcialitat judicial i a la presumpció d'innocència, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions impugnades, que retrotregui les actuacions al moment anterior a produir-se la lesió esmentada i que es condemni a l'Estat al pagament de les costes judicials, inclosos els honoraris d'advocat, tant en les instàncies anteriors com en aquesta, i subsidiàriament, que no es condemni a aquesta part. Així mateix, demana que se suspengui l'execució de la sentència de la Sala Penal fins al pronunciament constitucional, a causa del perjudici que li està causant el fet de no poder tornar al seu domicili

d'Andorra amb la seva parella, ni treballar al país com venia fent des de feia anys;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 19 de maig del 2025 que va admetre a tràmit aquesta causa sense efectes suspensius;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 5 de juny del 2025, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Pere Pastor Vilanova;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 20 de gener del 2024, el Tribunal de Corts va condemnar, mitjançant sentència, el Sr. Adrian Valladolid Chamorro, com a autor responsable del delicte major de tràfic de cànnabis o droga de toxicitat similar en gran quantitat i li va imposar la pena de 4 anys de presó, dels quals 18 mesos ferms i la resta condicional, amb un termini de suspensió de la pena de 4 anys, 7 anys d'expulsió del Principat i multa en l'import de 3.000,00 €, així com el pagament de les despeses processals causades, no havent-hi lloc a responsabilitat civil.

Tanmateix, va acordar el comís i la destrucció de l'estupefaent, així com el retorn del telèfon mòbil del condemnat.

1.2. La representació processal del Sr. Adrian Valladolid Chamorro va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 2 d'abril del 2025, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència en què decidia estimar parcialment aquest recurs, revocar la decisió de la primera instància en el sentit d'imposar al recurrent, com a autor d'un delicte major de tràfic de cànnabis o droga de toxicitat similar en gran quantitat, sense que concorrin circumstàncies modificatives de la responsabilitat penal, la pena de 3 anys de presó, dels quals 12 mesos ferms i la resta condicional, amb un termini de suspensió de la pena de 4 anys, multa en la quantia de 500,00 €, i expulsió del Principat per un període de 5 anys, confirmant la resta dels seus pronunciaments.

1.3. El 22 d'abril del 2025, la representació processal del Sr. Adrian Valladolid Chamorro va interposar un recurs d'empara contra les dues resolucions que s'acaben de ressenyar, per una presumpta vulneració dels drets a la defensa, a la imparcialitat judicial i a la presumpció d'innocència, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- De forma prèvia, el recurrent exposa que en aplicació del principi general del Dret, conforme al qual el subjecte ha de conèixer la part objectiva del respectiu delicte tipus, endemés de la seva significació antijurídica per incórrer en responsabilitat penal, actualment el Principat d'Andorra no té una normativa suficientment clara com perquè els ciutadans no incorrin en error o confusió, en relació amb els productes amb CBD.

- Exposa que en aquesta ocasió va adquirir el producte per internet a una empresa de La Seu d'Urgell perquè estava d'oferta, però que en altres ocasions l'havia adquirit a Andorra on es venia obertament, atès que li anava bé pel seu problema de salut. Exposa que la flor del CBD industrial, no és com la flor de la marihuana. Es cultiva de forma legal tant a Espanya, com a la resta d'Europa, i l'ús de la planta, de moment, és industrial, no apte pel consum humà. A Andorra es va fer un estudi fa uns anys per cultivar aquesta planta al país, com a alternativa al tabac.

- També indica que el CBD requisat va ser analitzat pel Laboratori Echevarne d'Andorra, on s'analitzen les mostres de marihuana i altres productes que el Servei de Policia hi deriva; el resultat de l'anàlisi va ser que contenia únicament un 0,3% de THC, que és la substància psicotròpica. El mateix laboratori va informar que la marihuana conté entre un 8% i un 25% de THC, i que un percentatge tan baix no podia tenir un efecte psicotròpic que alterés l'estat de la consciència, ni podia perjudicar la salut de les persones.

- Després de la seva detenció i que el cas sortís a diversos mitjans de comunicació, es va produir una gran alarma social per la inseguretat jurídica que produïa el fet que un ciutadà pogués estar adquirint productes com aquell requisat a diverses botigues d'Andorra, i la confusió originada va provocar, d'una banda, que es fes un registre a diversos comerços, retirant productes que contenien CBD que es consideraven il·legals (*vàpers*, olis, etc), i s'obrissin diligències contra els propietaris d'aquests comerços; i, d'altra banda, que s'hagués d'emetre una circular a través dels mitjans de comunicació per advertir als ciutadans de la prohibició absoluta d'adquirir i de consumir flors de CBD, ni que fos en botigues obertes al públic, ja que la cap d'Àrea de Salut Pública, interpretava que, segons el Conveni de Nova York, tota flor de la planta de cànnabis s'havia de considerar droga a efectes penals.

- En qualsevol cas, precisa que ha estat 14 mesos a la presó de forma preventiva (425 dies), des del moment de la detenció i fins que se'l va deixar en llibertat provisional i finalment condemnat, mantenint-se la qualificació de tràfic de droga en gran quantitat, i rebaixant-se la pena al mínim de 3 anys de presó, dels quals 12 mesos ferms i 5 anys d'expulsió del territori nacional i una multa de 500,00 €. S'ha quedat sense feina, ha hagut d'abandonar el país i el seu domicili sense que es tingués en compte que tenia parella estable des de feia temps i endemés, amb les conseqüències futures que tindrà l'expulsió a efectes de renovació del permís de residència.

- Pel que fa al fons, en primer terme, el recurrent exposa que s'han vulnerat els seus drets a la defensa i a la imparcialitat judicial, cita diferents moments de la gravació del judici oral en què, segons el seu parer, la presidenta del Tribunal de Corts va impedir la pràctica directa de proves en el seu benefici i la llibertat dels testimonis de contestar allò que consideressin convenient. Així mateix, com ressurt de la visualització de la vista en els minuts que es referencien, es pot constatar de forma manifesta que el Tribunal de Corts es va posicionar clarament a favor de la part acusadora durant tota la vista, permetent al Ministeri Fiscal que intervingués constantment i que evités la testifical que se sol·licitava, vulnerant el dret a la imparcialitat judicial.

- Addueix que la pretensió del recurs d'apel·lació raïa en la vulneració del dret a la defensa pel fet de no poder practicar una prova essencial per a aquesta part, prova que hauria acreditat l'error de prohibició en què s'hauria incorregut. Però el fet és que no es va poder practicar la testifical en els termes demanats, i la Sala Penal no pot afirmar, com ho fa, que no es va produir indefensió material o efectiva. La Sala Penal va denegar la pràctica de la prova testifical en segona instància, perquè,

segons el seu parer, no ens trobàvem davant de cap dels supòsits de l'article 201.2 del Codi de procediment penal, ja que la prova ja havia estat proposada davant el Tribunal de Corts, que la va acceptar i practicar en l'acte de la vista oral.

- Ara bé, el Tribunal de Corts no va permetre al lletrat defensor preguntar allò que pretenia, com tampoc va permetre als testimonis respondre una vegada advertits.

- Així doncs, la Sala Penal accepta que els testimonis podien respondre si volien a allò que se'ls demanés, una vegada advertits pel Tribunal de Corts que podien incórrer en delicte. Però la llibertat dels testimonis de contestar, és indiscutible, i la llibertat de preguntar de la defensa, també. I la Sala Penal no pot donar per fet que el resultat hauria estat el mateix, perquè desconeix quines preguntes hauria fet la defensa, així com la resposta que haurien donat els testimonis.

- Afegeix que no es pot reprotxar al ciutadà que adquireix un producte en una botiga oberta al públic, que podria incórrer en un delicte, ja sigui perquè és una falsificació, un producte adulterat o perquè forma part d'una llista de productes estupefaents feta l'any 1961 a Nova York. Una llista que, a més, no consta expressament a la llei penal nacional. En qualsevol cas, la responsabilitat és del venedor i de l'Estat, el qual ha de garantir que les Administracions públiques, en aquest cas la de Salut, efectuï els controls sanitaris necessaris als comerços autoritzats per donar seguretat jurídica al consumidor, que parteix de la base lògica i raonable del fet que si un producte es ven en una botiga oberta al públic, és perquè ha passat tots els controls sanitaris i administratius necessaris per poder-lo adquirir amb total garantia i tranquil·litat. El contrari seria traslladar al ciutadà l'obligació de detectar que un producte a la venda en una botiga oberta al públic és il·legal i no el pot adquirir sense incórrer en responsabilitat penal, una obligació que, òbviament, és competència de l'Estat.

- Per consegüent, demana a aquest Tribunal Constitucional que aculli la vulneració dels drets a la defensa i a un jutge imparcial, i retrotregui les actuacions al moment processal previ en què es va produir aquesta vulneració, assenyalant una nova data per a la celebració de la vista, que haurà de tenir lloc davant de magistrats diferents; o bé, en cas que es consideri que aquesta retroacció no sigui necessària, que s'ordeni la pràctica de la prova testifical dels testimonis en qüestió denegada per la Sala Penal en segona instància.

- En segon terme, el recurrent denuncia la vulneració de la seva presumpció d'innocència, perquè no existeixen proves de càrrec suficients per fonamentar la condemna imposada.

- Així, considera que no ha quedat acreditat el caràcter de droga tòxica a efectes de l'article 281 del Codi penal. I retreu a la Sala Penal haver omès la definició segons el Conveni de Viena del 21 de febrer de 1971 sobre les substàncies psicotròpiques, que són aquelles que poden produir un estat de

dependència i estimulació o depressió del sistema nerviós central i que tinguin com a resultat al·lucinacions o trastorns de la funció motora o del judici o del comportament o de l'estat d'ànim (article 2.4).

- Per tant, manifesta que la Sala Penal no ha valorat les proves practicades que indiquen que l'índex de THC detectat no produeix ni dependència, ni altera la consciència, i li corresponia avaluar les dades científiques disponibles i produïdes davant seu per assegurar que el risc real suposadament per a la salut pública no sembla estar basat en consideracions purament hipotètiques, sinó reals.

- També al·lega que si el producte, tal i com estava etiquetat i posat a la venda a Espanya, era un producte d'ús industrial, aquest estava exclòs expressament de la Convenció de Nova York.

- Conclou que no s'ha efectuat una correcta valoració de la prova i, per tant, no es podia considerar que el producte intervingut fos droga tòxica a efectes dels articles 281, 283 i 282 del Codi penal. La conducta no és, doncs, punible per la manca de perill del bé jurídic protegit, atès el percentatge residual en THC que conté. l en cas de dubte, s'haurà d'aplicar el principi de dret *in dubio pro reo*, íntimament lligat amb el principi de la presumpció d'innocència.

- Pel que fa a la gran quantitat de droga a efectes de la consideració de tràfic, addueix que el Tribunal de Corts no ha valorat les proves en el seu conjunt i que suposen contraindicis o proves indiciàries a descàrrec, ni el fet que aquesta quantitat de 503,2 grams nets, sigui perfectament compatible amb el consum propi, ja que ell congelava el producte i es feia infusions diàries amb una quantitat indeterminada com a tractament per a l'epilèpsia.

- Així considera que amb un índex tan baix de THC, el paràmetre de 500 grams no és extrapolable, ja que la quantitat que es necessita per alterar la consciència és molt més elevat, i, per tant, justifica que sigui per al seu propi consum.

- Altrament, no s'ha tingut en compte el seu perfil, que no té res a veure amb un narcotraficant; té un contracte de treball, amb pocs recursos econòmics, no té antecedents penals i consumeix CBD a causa de l'epilèpsia, que li aporta efectes beneficiosos; ni és drogodependent. Retreu als tribunals ordinaris considerar que el fet que hagués donat positiu en cànnabis uns mesos abans de la detenció sigui un element que acrediti el tràfic de drogues, si de cas podria acreditar el consum propi.

- Pel que fa al moment de la seva detenció, exposa que no es va donar a la fuga, no va ocultar el

producte als agents, tot al contrari; no tenia cap doble fons, ni amagatall; i si bé és cert que no ho duia sobre els seients del cotxe, tampoc hi portava les bosses de la compra. Si ho hagués volgut amagar, no hagués dit que en tenia més quantitat a casa; ni el batlle instructor, ni el Ministeri Fiscal van demanar l'anàlisi del seu telèfon mòbil; el registre del seu domicili tampoc va permetre trobar cap indici que permetés pensar que es dedicava al tràfic d'estupefaents, el qual, a més, té un percentatge de THC de 0,3%. També precisa que no va comprar el producte *on line*, sinó que ho va fer a través d'una empresa legal i el va recollir a través de missatgeria.

- Al·lega que la prova indiciària en què es basa la sentència i que és únicament la quantitat de producte, ha quedat absolutament desvirtuada pels contraindicis indicats; endemés, és totalment injust i *contra reo*, no tenir en compte que la diferència entre una contravenció penal de l'article 499 (consum propi) i el delicte major de tràfic de droga tòxica de l'article 281 seria de 3,2 grams, i que en aquesta irrisòria diferència estaria la condemna de 3 anys de presó i 5 d'expulsió o un simple arrest.

- En tercer terme, al·lega l'error invencible, ja que no sabia que aquest producte podia ser il·legal a Andorra. Sobretot quan la gran quantitat de droga no està contemplada legalment, sinó jurisprudencialment.

- El fet que en l'embalatge del producte s'indiqués que no era apte pel consum humà, no és, segons el seu parer, ni un delicte, ni una il·legalitat.

- I, el fet que el venedor del producte declarés en el judici oral que sabia que el producte estava prohibit a Andorra no tenia perquè implicar que ell també ho sabés: és una presumpció *contra reo* inadmissible. No hi ha cap prova que aquesta persona l'informés. Com també ho és el fet que per haver treballat de temporer a Andorra no podia ignorar que el producte estès prohibit. Ell ho ignorava perquè havia adquirit aquest mateix producte en un comerç a Andorra amb anterioritat i estava convençut de la seva legalitat (com ha quedat acreditada la venda de flors de CBD a Andorra en les actuacions, motiu pel qual s'han obert diligències contra propietaris d'alguns comerços).

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions impugnades, que retrotregui les actuacions al moment anterior a produir-se la lesió esmentada i que es condemni a l'Estat al pagament de les costes judicials, inclosos els honoraris d'advocat, tant en les instàncies anteriors com en aquesta, i subsidiàriament, que no es condemni a aquesta part.

2.2. Argumentació de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia

- En primer terme, pel que fa a la pràctica incorrecta de la prova testifical proposada, la Sala Penal exposa els motius pels quals el Tribunal de Corts no va permetre a la defensa del recurrent que fes preguntes als testimonis que els poguessin incriminar (si havien comprat, pel que fa alguns d'ells, o, venut en els seus establiments, pel que fa a altres, productes com aquells que li van ser requisats): un testimoni està obligat a dir la veritat i el Tribunal ha d'informar, en aquest cas, al testimoni de les conseqüències que poden comportar les seves respostes, i, per tant, del seu dret a no contestar una pregunta que l'incrimini.

En qualsevol cas, aquest suposat menyscabament no derivaria en la nul·litat del judici, ni en la retroacció de la sentència, amb l'assenyalament d'una nova vista oral celebrada per magistrats diferents, ja que no s'ha causat al recurrent cap indefensió material o efectiva.

Pel que fa als titulars dels establiments on s'hauria pogut vendre el producte en litigi, el defensor del recurrent va afirmar que les preguntes efectuades a altres testimonis ja eren suficients als efectes pretesos, motiu pel qual no desitjava formular-los-hi cap altra pregunta, raó per la qual no pot invocar la vulneració del dret a la defensa del recurrent posteriorment.

Altrament, afegeix que de la valoració de la totalitat de la prova practicada, el Tribunal de Corts ha exclòs l'error de prohibició, conclusió que no ha quedat desvirtuada amb la pràctica de la prova proposada per la defensa del recurrent, la qual no ha permès concloure a la venda lliure i generalitzada de flors de la planta de cànnabis al Principat.

- En segon terme, pel que fa a l'error en la valoració de la prova i a l'aplicació indeguda dels articles 281 i 283 del Codi penal, la Sala Penal manifesta que, segons el parer del recurrent, no ha quedat acreditat el caràcter de droga tòxica del producte intervingut, ni que anés destinat a la venda a tercers.

Recorda que l'article 281 del Codi penal defineix el concepte de droga tòxica indicant que "*Es considera droga tòxica, als efectes d'aquest Codi, tota substància el consum de la qual produeix una alteració de l'estat de consciència i resulta perjudicial per a la salut de les persones, si es troba inclosa als convenis internacionals sobre la matèria i no es considerada licita per la legislació andorrana o si, en el cas de no trobar-s'hi compresa, te naturalesa i efectes similars a les incloses i no n'està autoritzat el tràfic*".

També precisa que la Convenció única sobre estupefaents, de la qual Andorra és part, inclou el cànnabis en la seva llista I, dedicada a les substàncies estupefaents amb alt potencial additiu i més

propenses a un ús indegut, que defineix com als "*àpexs, florits o amb fruit, de la planta del cànnabis (excepte les llavors i les fulles no unides als àpexs) dels que no s'ha extret la resina, sigui quina sigui la seva aplicació*".

La Sala Penal declara que no és objecte de controvèrsia que el recurrent va ser controlat a la frontera amb 5 bosses de plàstic en què s'indicava que contenien "*Flores mini CBD*", producte que després d'anàlisi va donar el resultat següent: Delta-9-tetrahidrocannabidol (THC) Cannabidiol (CBD), Cannabigerol (CBG) i Cannabinol (CBN).

Seguidament, constata, essencialment, que el THC es troba inclòs en la llista verda de la Convenció única sobre estupefaents, que és el document oficial publicat per la Junta Internacional de Fiscalització d'Estupefaents que detalla la llista de substàncies psicotròpiques sotmeses a control Internacional de conformitat amb el Conveni sobre substancies psicotròpiques de 1971, havent-se de precisar que una substància psicotròpica és tota aquella que actua sobre el sistema nerviós central i altera la funció cerebral, afectant l'estat d'ànim, la percepció, la consciència i el comportament.

Així doncs, conclou que no hi ha dubte que la substància introduïda per l'acusat és droga tòxica de conformitat amb els convenis internacionals i les disposicions de l'article 281 del Codi penal, sent indiferent el major o menor índex de psicoactivitat o de producte psicotròpic, ja que tant la Convenció única esmentada defineix el cànnabis com a producte estupefaent, independentment de la seva major o menor concentració en THC, com el nostre dret intern tampoc efectua cap distinció al respecte.

Si bé el recurrent al·lega que l'Organització Mundial de la Salut ha recomanat excloure expressament de la Convenció els productes amb un màxim de 0,2 de THC, d'una banda, la Sala Penal precisa que es desprèn de la prova, en primer lloc, que aquesta recomanació (que no comportava cap obligatorietat pels seus membres) només afectava a "*preparats*" (i, per tant, a productes processats), i, en segon lloc, que aquesta recomanació concreta no va ser acollida, cosa que demostra que el tema no és pacífic, tal i com se'n desprèn de l'actual llista I d'estupefaents annexada a la Convenció, on segueix figurant el cànnabis. I, D'altra banda, és important remarcar que la droga requisada al recurrent excedeix aquest percentatge segons la pericial, que el va fixar en un 0,3 %.

Per aquests motius, la Sala Penal considera que el Tribunal de Corts va efectuar una valoració correcta de la prova quan va considerar el producte intervingut com a droga tòxica, de conformitat amb les disposicions de l'article 281 del Codi penal amb els efectes previstos a l'article 283 en relació amb l'article 282 del mateix text.

En tercer terme, sobre el destí i la quantitat de droga requisada, la Sala Penal exposa el mètode, els

exàmens i el resultat final del dictamen i dels complements emesos pel Laboratori de Salut Pública i conclou que el pes net total de cànnabis va ser de 503,2 grams, i que en tractar-se d'una quantitat superior al 500 grams els fets eren constitutius d'un delicte major de tràfic de cànnabis o droga de toxicitat similar en gran quantitat.

- Per discernir si la finalitat era la distribució, la venda a tercers o qualsevol altre acte de tràfic, o el consum propi, exposa que la jurisprudència ha establert que s'han de tenir en compte els indicis resultants de la quantitat de substància estupefaent, de la condició de consumidor d'aquell que la posseeix i de les circumstàncies concurrents en la seva adquisició i/o conservació, tant pel que fa al preu i a la capacitat adquisitiva de l'adquirent, com a les formes de guardar-la i a altres elements com poden ser la tinença d'estris adequats per a la seva manipulació i distribució en dosis.

- La Sala Penal exposa que el Tribunal va valorar els indicis següents per concloure que la droga requisada anava destinada al tràfic: el fet que la droga anés amagada en una cavitat del maleter del vehicle sota diverses bosses, així com les declaracions inversemblants del recurrent en l'acte de la vista oral; tot i que el recurrent pateix epilèpsia, no ha provat que se li hagi prescrit cànnabis amb finalitats terapèutiques, ans al contrari, si bé estava estabilitzat des de feia més d'un any se li va recomanar precisament que no consumís tòxics, havent donat positiu en cànnabis a l'analítica realitzada; diversos experts van declarar que pel que fa a l'epilèpsia els tractaments amb CBD estan encara en prova; tot i admetre el seu consum propi, la quantitat requisada s'ha de considerar excessiva per a un any, encara que consumeixi diàriament, ja que no ha pogut precisar la quantitat que consumeix, sobretot si es té en compte que és un producte que perd les seves propietats amb el pas del temps.

- Així mateix, s'afegeix que la quantitat en qüestió té un valor de 500,00 € i que es desprèn de les actuacions que el recurrent no té recursos suficients, atès que la seva mare va declarar que l'havia d'ajudar sovint.

- Altrament, en el domicili del recurrent no es van trobar estris ni quantitats rellevants d'efectiu, tot i que el gos ensinistrat va marcar la nevera, on segons el recurrent mateix tenia 200 grams del mateix producte; probablement, perquè la companya del recurrent va ser avisada de la detenció abans de la perquisició.

- Per tant conclou que el Tribunal de Corts ha efectuat una valoració de la prova i una deguda aplicació de la llei respecte d'aquestes qüestions.

- Pel que fa a la indeguda valoració de la circumstància excloent de la responsabilitat penal (article 15 del Codi penal), la Sala Penal exposa que per tal que l'error invencible sobre la il·licitud del fet

constitutiu de la infracció penal exclogui la responsabilitat penal, rau en què per a que hom pugui ser declarat culpable d'un fet delictiu, cal que conegui el fet i la seva significació antijurídica, en definitiva, la il·licitud de la conducta. L'error de prohibició consisteix en la creença d'obrar lícitament, i aquesta creença pot venir determinada tant per l'error de la norma prohibitiva, com per l'error d'una causa de justificació, produint en ambdós casos l'efecte de l'exempció de la responsabilitat penal, si l'error és invencible, o bé una atenuació de la pena, en el cas que l'error sigui vencible (la reducció qualificada prevista en l'article 54 del Codi penal). En tot cas, l'existència de l'error ha de ser degudament provat per part de qui pretén l'exclusió de la responsabilitat penal, i per a valorar l'existència de l'error i el seu caràcter de vencible o invencible s'ha de tenir en compte les circumstàncies de capacitat d'enteniment i culturals de l'autor del fet, i la possibilitat d'informar-se sobre la legalitat de la seva conducta.

- D'altra banda, convé assenyalar que no es pot invocar l'error de prohibició quan la conducta es clarament contrària a la norma, de manera que tothom sap, o li es possible saber, que allò que es fa no està ben fet i és contrari a l'ordenament jurídic.

- La Sala exclou l'aplicació de l'error de prohibició invencible invocat, conclusió que comparteix aquest Tribunal, doncs cap dels arguments al·legats per la defensa del recurrent en el seu escrit de recurs, permet desvirtuar la valoració feta pel Tribunal de Corts, que no ha utilitzat, per arribar a la conclusió abans indicada, i contràriament a allò que es pretén, cap presumpció en contra reu, sinó que es basa exclusivament en elements objectius degudament acreditats en autes: el producte tal i com estava etiquetat i posat a la venda a Espanya era un producte d'ús industrial, no apte pel consum humà, que no s'ha d'ingerir ni inhalar, pel que el seu consum tampoc està autoritzat a Espanya; l'acusat va rebre el paquet a La Seu d'UrgelI havent declarat el seu venedor que si el va enviar a la Seu d'Urgell i no a Andorra era perquè sabia que la venda de dit producte estava prohibida a Andorra; el recurrent malgrat residir a Andorra, va sol·licitar l'enviament a la Seu d'Urgell perquè sabia que al Principat no es podia rebre aquesta substància; no ha quedat acreditat que a Andorra es vengués flor de cànnabis; no s'ha acreditat que al recurrent se li hagi recomanat prendre CBD per tractar la seva epilèpsia, sinó que allò que consta acreditat és que se li va receptar un medicament i se li va recomanar evitar el consum de tòxics, fent-se constar ensems en la sentència, que d'ençà el seu ingrés a la presó, amb el tractament mèdic realitzat, no ha patit cap atac epilèptic; duia la droga amagada al maleter del vehicle, en el forat previst per la roda de recanvi, amb bosses de compra a sobre; en ser informat pels agents de policia que farien un escorcoll al vehicle amb la gossa de detecció d'estupefaents, l'acusat els manifesta que duia marihuana.

- La Sala Penal afegeix que el recurrent ha estat temporer durant diversos anys al país i havia de conèixer la il·licitud del fet, que va decidir introduir el cànnabis requisat al Principat, per destinar-lo no només al seu consum, sinó també al de tercers en mèrits d'allò que ja s'ha exposat. Conclou que la seva conducta és clarament contrària a la norma, ja que tothom sap, o a tothom li és possible saber, que introduir 500 grams de cànnabis no està ben fet i és contrari a l'ordenament jurídic andorrà, el qual és especialment estricte en la matèria.

- Pel que fa a l'al·legació respecte a error de tipus respecte de la circumstància agreujant de gran quantitat, la Sala Penal constata que aquest argument ha estat introduït per primera vegada per via de recurs quan un dels principis rectors del recurs d'apel·lació, és la prohibició d'introduir qüestions noves i diferents d'aquelles que van motivar la resolució dictada en primera instància, ja que en el recurs d'apel·lació, el Tribunal *ad quem* ha de decidir sobre la base de les mateixes al·legacions i proves presentades al Tribunal *a quo*.

- No obstant això, tenint en compte la incidència que aquest argument podria tenir sobre la condemna, doncs cas d'apreciar-se, exclouria la responsabilitat penal, La Sala Penal exposa que l'article 14 del Codi penal ja disposa que "*l'error sobre un fet que qualifiqui la infracció o sobre una circumstància agreujant n'impedeix l'apreciació*". Indica que la quantitat de droga és un fet que qualifica la infracció, pel que no hi ha lloc a aplicar l'error de tipus invocat, ja que allò que disposa l'article 14 esmentat és que l'error sobre un fet que qualifiqui la infracció impedeix l'apreciació de l'error de tipus i no de la infracció, com erròniament pretén el recurrent, havent-se de desestimar també aquest motiu de recurs.

- Conclou que per tot allò que acaba d'exposar, no s'ha produït la vulneració del dret a la presumpció d'innocència del recurrent, la qual suposa que tota persona acusada d'una infracció criminal es presumeix innocent, mentre la seva culpabilitat no sigui declarada legalment, i exigeix que tota declaració de culpabilitat estigui fonamentada en una activitat probatòria de càrrec, lícitament obtinguda i vàlidament practicada i de la qual en resulti la realitat dels fets imputats a l'acusat i la participació d'aquest en els fets, avaluada d'acord amb les disposicions de l'article 160 del Codi de procediment penal.

- En aquest cas, la condemna de l'acusat ha estat pronunciada pel Tribunal de Corts després de practicar, amb respecte dels principis de publicitat, d'immediació i de contradicció, la prova admesa en el seu dia, prova que posteriorment, el Tribunal ha valorat, de manera suficientment motivada en la sentència ara impugnada, on conclou de manera lògica i raonable segons allò que ja s'ha exposat, que la realitat dels fets imputats i la participació de l'acusat va quedar acreditada.

- Finalment i pel que fa a la vulneració del dret a la tutela judicial efectiva per la manca de motivació de la pena, la Sala Penal, després de citar la jurisprudència constitucional sobre el deure de motivació, constata que en el seu considerant vuitè el Tribunal de Corts justifica la pena imposada, és a dir, 4 anys de presó, dels quals 18 ferms i 7 anys d'expulsió del Principat i una multa de 3.000,00 €, fonamentant-se en: l'article 56 del Codi penal, la quantitat de droga requisada, el fet que el recurrent havia residit al Principat de manera ininterrompuda durant 1 any, sent temporer, i les seves possibilitats de reinserció.

- La Sala Penal considera que aquesta motivació ha de ser posada en relació amb l'extens raonament de la sentència on es fa esment de les circumstàncies i l'actuació del processat, així com

de la gravetat dels fets i la seva tipificació en el Codi penal, conjunt que permet entendre els motius que han dut al Tribunal de Corts a adoptar la pena concretament imposada.

- Manifesta que una altra cosa és que la pena imposada es pugui considerar desproporcionada, com al·lega també el recurrent, indicant en aquest sentit que la sentència impugnada no ha tingut en compte que l'aplicació del tipus qualificat ho ha estat per només 3,20 grams per sobre dels 500 grams exigits; que la gran quantitat de substància ja ha estat tinguda en compte per precisament aplicar el tipus qualificat, no podent-se fer una doble valoració de la quantitat per imposar una pena més greu encara; que la droga requisada tenia un feble percentatge de THC i que no ha quedat provat cap acte de venda a un tercer que justifiqui una pena superior al mínim de pena establert pel tipus, motius pels quals demana que en tot cas se li imposi la pena mínima prevista pel delicte pel que se l'ha condemnat, revocant en aquest sentit la sentència impugnada.

- L'article 283.1 a) del Codi penal disposa que el tràfic de cànnabis o de droga de toxicitat similar es castiga amb pena de presó de 3 a 6 anys i una multa de fins al triple del valor de la droga quan es tracta de gran quantitat, la qual es considera a partir de 500 grams pel que fa al cànnabis o droga de toxicitat similar. És cert, com indica el recurrent que en aquest cas, la droga requisada excedeix en molt poc aquesta quantitat (3,20 grams) raó per la qual, tenint ensems en compte la manca d'antecedents de l'acusat, i les possibilitats de reinserció, la Sala Penal considera que la pena mínima prevista pel tipus penal d'aplicació sembla adequada a la gravetat dels fets i circumstàncies de l'autor.

- Així doncs, la Sala Penal estima aquest motiu de recurs i revoca la sentència objecte de recurs imposant al recurrent, autor d'un delicte major de tràfic de cànnabis o droga de toxicitat similar sense que concorrin circumstàncies modificatives de la responsabilitat penal, una pena de 3 anys de presó, dels quals 12 mesos ferms i la resta condicional, amb un termini de suspensió de la pena de 4 anys, multa en l'import de 500,00 €, tenint en compte el valor de la droga requisada reconegut pel recurrent mateix, sense que consti acreditat que tingui un valor superior i 5 anys d'expulsió del Principat.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- De manera prèvia, el Ministeri Fiscal destaca que del recurs d'empara es desprèn clarament que els motius invocats pel recurrent són qüestions de fons i allò que es pretén és una revisió íntegra del judici i de la condemna imposada al recurrent, però recorda que aquesta no és la funció del recurs d'empara constitucional.

- Sobre els antecedents provats d'aquesta causa vol precisar que en el moment de ser controlat, el recurrent mateix va manifestar de forma espontània que es trobava en possessió de producte estupefaent marihuana, i no CBD; que es van trobar un total de 565 grams bruts de cànnabis, dividits en un total de 5 bosses sota la catifa del maleter en el forat previst per la roda de recanvi, amb la compra per sobre de la catifa, producte que anava destinat al tràfic, tal com va acreditar en el transcurs de la vista oral.

- També indica que posteriorment es va fer una anàlisi del producte donant un pes net de 503,2 grams de cànnabis, donant també un resultat positiu en THC.

- No obstant això, el recurrent considera que substancialment, s'hauria vulnerat el seu dret a la defensa donada la impossibilitat d'efectuar preguntes a alguns testimonis, el seu dret a la presumpció d'innocència per quant no s'hauria acreditat el caràcter de droga tòxica del producte intervingut, així mateix, per quant no s'hauria acreditat l'índex de psicoactivitat de la substància intervinguda, també perquè no s'hauria acreditat durant la vista oral la comissió del delicte major de tràfic de producte estupefaent en gran quantitat i per quant, en aquest cas concorre la causa eximent de la responsabilitat d'error de prohibició invencible.

- Pel que fa al dret a la defensa del recurrent pel fet que el Tribunal de Corts no va permetre respondre a alguns testimonis en relació amb la venda al Principat del mateix tipus de producte intervingut al recurrent, el Ministeri Fiscal addueix que com a conseqüència de la inactivitat del Batlle instructor, alguns testimonis que van ser citats ja tenien una causa penal oberta, però no havien estat degudament informats de la seva condició d'encausats en el moment de prestar declaració. Aquesta situació, que es va evidenciar durant la vista oral, comportava una greu vulneració dels seus drets fonamentals, atès que se'ls va exposar a preguntes amb un contingut clarament incriminatori, sense que haguessin estat prèviament informats de l'existència d'una imputació formal, ni haguessin tingut accés a les actuacions, ni se'ls hagués garantit el dret d'assistència lletrada, ni tampoc el dret a guardar silenci i a no declarar contra ells mateixos, consagrat a l'article 10 de la Constitució.

- El mateix succeïa amb els compradors, i la defensa no podia efectuar preguntes incriminatòries, però sí que hagués pogut reconduir les seves preguntes i qüestionar, per exemple, si havien vist el producte a la venda en l'establiment en lloc de demanar si l'havien comprat. Cosa que l'advocat no va voler fer.

- El Ministeri Fiscal conclou que la solució adoptada pels tribunals ordinaris respecta un equilibri entre els drets a la defensa del recurrent els dels testimonis els quals es trobaven encausats en el marc d'una altra causa (de la qual no tenien coneixement), entre els quals, els drets a no autoinculpar-se, a no declarar, a tenir assistència lletrada i a tenir coneixement dels fets pels quals es trobaven encausats.

- Per tant, considera que no hi ha hagut cap vulneració del dret a la defensa del recurrent.

- Sobre la vulneració del principi de la presumpció d'innocència derivada de la no acreditació del caràcter de droga tòxica del producte intervingut, el Ministeri Fiscal manifesta que cal abordar aquesta qüestió des d'una perspectiva tècnicament rigorosa, per tant, allò que s'ha de fer és: (i) analitzar la tipificació andorrana del delicte que ara ens ocupa; (ii) analitzar els convenis internacionals aplicables; i, per últim, (iii) la forma en què se subsumeix la presumpta conducta del recurrent el marc legal específic andorrà.

- Així doncs, l'article 282.2 del Codi penal tipifica el cànnabis, d'acord amb els convenis internacionals vigents i aplicables a Andorra, en concret, la Convenció Única sobre Estupefaents, adoptada a Nova York, el 30 de març de 1961 i modificada pel Protocol de 1972 (d'ara endavant, la Convenció de Nova York), estableix una definició precisa d'allò que s'ha d'entendre per cànnabis. L'article 1.1.b) de la Convenció esmentada disposa textualment:

"*b) Per "cànnabis" s'entén els àpexs, florits o amb fruit, de la planta del cànnabis (excepte les llavors i les fulles no unides als àpexs) de què no s'ha extret la resina, sigui quina sigui la seva aplicació*".

- A més, la Convenció mateixa classifica el cànnabis, en els seus annexes, com a substància estupefaent, i no es limita únicament a la presència de THC com a principi actiu. En aquest context, a diferència d'altres ordenaments jurídics, tant nacionals com supranacionals, que poden haver legalitzat o regulat determinats usos del cànnabis, el legislador andorrà no ha autoritzat cap tipus d'ús del cànnabis segons la definició proporcionada per la Convenció de Nova York, és a dir, els àpex florits o amb flors (que és la substancia que se li va trobar al recurrent en el moment del seu control).

- Aquesta opció legislativa respon a una voluntat clara del legislador d'adoptar una posició més proteccionista i restrictiva en matèria de salut pública i de control de substàncies estupefaents, en comparació amb altres ordenaments jurídics potencialment més permissius.

- Si bé determinats productes derivats del cànnabis poden no encaixar dins de la definició que s'acaba d'esmentar, el Ministeri Fiscal vol destacar en relació amb aquests aspecte que la Circular informativa del 13 de maig del 2024 estableix de forma clara que de conformitat amb la normativa vigent al Principat d'Andorra, les flors, les fulles unides a la flor i la resina de la planta del cànnabis en totes les seves formes, soles o barrejades amb altres ingredients tenen consideració d'estupefaent, exposant expressament que tindran aquesta consideració independentment del grau

de THC que continguin, per quant és indiferent a efectes de qualificació penal.

- El recurrent va ser controlat precisament amb cànnabis, en el sentit d'àpex, florits o amb fruit, de la planta del cànnabis. Així doncs, existeix una perfecta adequació entre la conducta típica en relació amb l'objecte del delicte i aquella realitzada pel recurrent. El Ministeri Fiscal afegeix que aquest cànnabis, a més, contenia THC, com es deriva de la pericial practicada, el qual és un estupefaent en la llista groga secció I de la Convenció de Nova York.

- Destaca també que el venedor mateix del producte va declarar en el judici oral que el producte que el recurrent transportava no estava destinat al consum humà, i per consegüent, era il·legal.

- El Ministeri Fiscal conclou, doncs, que el producte decomissat encaixa perfectament amb el tipus penal definit en l'article 282.2 del Codi penal.

- Pel que fa a la vulneració del principi de la presumpció d'innocència en relació amb la no acreditació de l'índex de psicoactivitat de la substància intervinguda, el Ministeri Fiscal al·lega que és jurisprudència reiterada dels tribunals andorrans el fet de considerar irrellevant, a efectes de tipificació penal i de constitució del delicte, el grau de puresa del producte estupefaent i, per consegüent, també l'índex de psicoactivitat.

- En efecte, es desprèn de la definició mateixa de l'article 281 del Codi penal, que "*es considera droga tòxica, als efectes d'aquest Codi, tota substància el consum de la qual produeix una alteració de l'estat de consciència i resulta perjudicial per a la salut de les persones, si es troba inclosa als convenis internacionals sobre la matèria i no es considerada licita per la legislació andorrana o si, en el cas de no trobar-s'hi compresa, té naturalesa i efectes similars a les incloses, i no n'està autoritzat el tràfic*", sense que es desprengui d'aquesta definició una quelcom al·lusió al grau de puresa de la droga tòxica a efectes de configuració del tipus penal, ni tampoc a l'índex de la psicoactivitat.

- El Ministeri Fiscal conclou que aquest fet posat en relació amb el resultat del dictamen pericial elaborat pel Laboratori Central de Salut Pública permet confirmar que el producte comissat al recurrent conté el principi actiu estupefaent THC, i que per tant, és un estupefaent, independentment del seu índex de psicoactivitat.

- I com ja ha dit anteriorment les flors, les fulles unides a la flor i la resina de la planta del cànnabis en totes les seves formes, soles o barrejades amb altres ingredients tenen consideració d'estupefaent, exposant expressament que tindran aquesta consideració independentment del grau

de THC que continguin, i no fent cap tipus de menció a l'índex de psicoactivitat, per quant és indiferent a efectes de tipificació penal.

- Per tant, considera que encara que el recurrent torni a plantejar la qüestió del nivell de puresa i la del nivell de concentració del producte estupefaent a efectes de tipicitat en empara, aquestes van ser degudament resoltes pels tribunals ordinaris, i els motius del recurrent han de ser desestimats.

- Respecte de la vulneració del principi de la presumpció d'innocència derivada de la manca d'acreditació del delicte major de tràfic de producte estupefaent, el Ministeri Fiscal al·lega que tant el fet que el producte estès amagat dins el cotxe, com la gran quantitat són elements que permeten deduir que no es tractava de producte destinat al propi consum del recurrent per tractar la seva malaltia.

- Segons el parer del Ministeri Fiscal, un altre element que demostra que el recurrent sabia que el producte que volia introduir a Andorra era il·legal, és el fet, tal com ho acredita el venedor en la seva declaració, que el producte es va enviar a la Seu d'Urgell.

- I entre altres punts, que no haurien de constituir un recurs d'empara, el Ministeri Fiscal addueix que consta en les actuacions un certificat mèdic en què s'indica que el recurrent hauria d'evitar el consum de tòxics.

- Considera, per tant, que va quedar àmpliament acreditat que el recurrent és autor del delicte major de tràfic d'estupefaents en gran quantitat, sense que s'hagi vulnerat cap dels drets al·legats durant el seu procés.

- Pel que fa a l'error de prohibició invencible, és a dir, l'exclusió de la responsabilitat penal del recurrent perquè segons al·lega no tenia coneixement que el producte intervingut fos un estupefaent i que el seu consum estigués prohibit, i, subsidiàriament, pel que fa a la gran quantitat, per quant no sabia que més de 500 grams, es considerava tràfic en gran quantitat, el Ministeri Fiscal addueix que tot allò que ja ha argumentat anteriorment no dona lloc a dubte que el recurrent sabia perfectament que el producte requisat era il·legal a Andorra: l'havia amagat, ben amagat en el maleter del seu cotxe, el va fer enviar a La Seu d'Urgell, espontàniament va dir que duia marihuana, i es va negar a autoritzar l'anàlisi del seu mòbil i el registre del seu domicili.

- Sobre la quantitat, en primer lloc cal dir que la ignorància de les lleis no excusa el seu compliment i sí que era coneixedor de la prohibició del consum, de la possessió i del tràfic del producte,

independentment de la quantitat.

- Per consegüent, considera que aquest motiu tampoc pot ser estimat.

- Finalment, pel que fa al vulneració del dret a la defensa del recurrent en relació amb la desestimació de la pràctica de les proves en grau d'apel·lació, és a dir, novament la pràctica de les testificals, així com l'anàlisi de la psicoactivitat de la substància intervinguda.

- El Ministeri Fiscal reitera que les testificals eren improcedents, atès que els testimonis interessats ja havien estat degudament citats i van declarar durant el transcurs de la vista oral. Ara bé, cal afegir que no van poder completar la seva declaració, ja que les preguntes formulades per la defensa tenien un contingut clarament incriminatori, fet que els obligava a acollir-se al seu dret a no declarar contra ells mateixos ni confessar-se culpables, d'acord amb les garanties reconegudes a l'article 10 de la Constitució i als convenis internacionals de drets humans. Aquest fet suposa, a més, una vulneració del dret fonamental dels "*testimonis*" a no incriminar-se, així com una desviació de la finalitat mateixa de la prova testifical, que no pot ser emprada com a un mecanisme encobert d'autoacusació.

- Per tant, considera que la pretensió de reiterar aquestes testificals en el marc del recurs d'empara no només és processalment inviable, sinó que contravé drets fonamentals bàsics.

- Recorda que l'article 201 del Codi de procediment penal estableix els supòsits en què es podrà practicar prova en seu d'apel·lació, establint que: "*Només poden practicar-se les proves que se sol·licitin i que: a) No hagi estat possible proposar en primera instància: b) Hagin estat improcedentment denegades, tot i haver estat proposades; c) S'hagin admès i no s'hagin practicat per causes no atribuïbles al recurrent*". Per tant, el recurrent no es podia encabir en cap d'aquests supòsits per a la pràctica de prova, ja que els testimonis interessats es van proposar en primera instància, van ser acceptats i la seva declaració va ser realitzada davant del Tribunal de Corts.

- Pel que fa a la segona diligència interessada, relativa a establir l'índex de psicoactivitat del producte estupefaent comissat, el Ministeri Fiscal va considerar que aquesta era del tot improcedent, oposant-se a la seva pràctica, ja que l'anàlisi acurat de la droga requisada obrava en autes, no sent rellevant, com ja hem mencionat de forma reiterada en el cos d'aquest informe, a efectes de determinar el tipus penal.

- En conclusió, cal afirmar que la desestimació de la pràctica de les proves sol·licitades per la part

recurrent en empara no pot, en cap cas, ser considerada com a una vulneració del dret fonamental a la defensa.

- La sol·licitud de la pràctica de prova va ser degudament valorada per la Sala Penal i va ser desestimada per la seva manca de rellevància i de pertinència.

- Per consegüent, addueix que no s'ha produït cap situació d'indefensió real o material que pugui justificar l'accés al recurs d'empara ni fonamentar la seva admissibilitat, i demana al Tribunal Constitucional que desestimi aquest recurs d'empara.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. La part recurrent en empara, és a dir, el Sr. Adrian Valladolid Chamorro, estima que s'ha conculcat el seu dret constitucional a un procés degut protegit a l'article 10 de la Constitució i, més concretament, els seus drets a la defensa, a la imparcialitat judicial i a la presumpció d'innocència. L'interessat demana l'anul·lació de la sentència del 20 de novembre del 2024, dictada pel Tribunal de Corts, com també la sentència del 2 d'abril del 2025, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, la retroacció de les actuacions al moment de la vista oral a celebrar davant el Tribunal de Corts, més la condemna en costes de l'Estat.

3.2. Per entendre millor aquest recurs d'empara, cal reproduir els fets declarats provats per la Sala Penal i que s'imposen a aquest Tribunal de conformitat amb l'article 91.1 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional:

"que en data 30 de setembre del 2023, vers les 15:00 hores, els agents del Servei de Policia PO437 i PO444 efectuant servei a la frontera del riu Runer, van controlar al processat Adrián Valladolid Chamorro, (...) sense antecedents penals, conductor del vehicle marca Seat, model Leon ST, amb matrícula espanyola (…) un cop accedit al Principat. Havent estat informat el processat Valladolid pels agents intervinents de la llei vigent en matèria de salut pública, així com que es procediria a efectuar un control genèric enfocat en la recerca de productes estupefaents amb l'ajuda de la gossa ensinistrada per la recerca d'aquests, el processat Valladolid manifestà estar en possessió de bosses de marihuana, les qual es trobarien a la part del maleter del vehicle destinat a la roda de recanvi. A resultes de l'escorcoll que va practicar el Servei de Policia s'incautà sota la base de la catifa del maleter del vehicle que conduïa el processat Valladolid, a la roda de recanvi, una bossa de

l'empresa (...) amb el nom d'Hèctor, que contenia cinc bosses de color negre amb producte estupefaent cànnabis, les quals van donar un pes net de 503,2 grams, estant aquesta quantitat destinada en part a la seva pròpia consumició i en part a la seva venda i distribució a terceres persones".

3.3. La Sala Penal va qualificar aquests fets de delicte major de tràfic de cànnabis o droga de toxicitat similar en gran quantitat (503,2 grams) -tipificat a l'article 283.1 a) del Codi penal- i va imposar al recurrent la pena de 3 anys de presó, dels quals 12 mesos ferms i la resta condicional, amb un termini de suspensió de la pena de 4 anys, multa en la quantia de 500,00 € i expulsió del Principat per un període de 5 anys.

3.4. És ben sabut que el recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància, ni en un tribunal suprem; l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic, ni absurd i que no vulnerin cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució. Constitueix igualment reiterada jurisprudència d'aquest Tribunal que no li pertoca, llevat error manifest, revisar els fets provats, ni discutir la interpretació de la llei realitzada pels tribunals ordinaris.

3.5. Sobre la vulneració dels drets a la defensa i a la imparcialitat judicial.

Per començar aquest apartat, cal inadmetre *a limine* el nou argument introduït per la part recurrent en el seu escrit de conclusions del 3 de juliol del 2025, on afirmava que durant una pausa de la vista oral i, en absència seva, el Ministeri Fiscal va "*discutir aspectes del cas*" amb els magistrats del Tribunal de Corts.

En efecte, d'una banda, aquest fet s'havia de posar en coneixement del Tribunal de Corts o de la Sala Penal en el moment processal oportú mitjançant els recursos o els incidents pertinents per posar-hi remei. Però no es pot fer altra cosa que constatar que el recurrent no ho va fer. I, d'altra banda, aquest greuge ni tan sols s'esmentava en el recurs d'empara, sinó que s'al·lega, per primera vegada i sobtadament, en l'escrit de conclusions de la part recurrent, sense donar la possibilitat al Ministeri Fiscal d'informar al respecte, situant-lo en clara indefensió material. Però, a banda d'aquests dos extrems, resulta que aquest Tribunal Constitucional tampoc està autoritzat a examinar noves al·legacions que podien i havien de ser denunciades davant la jurisdicció ordinària, de conformitat amb l'article 88 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional. Per consegüent, no es podrà enjudiciar aquest greuge per manca d'esgotament de les vies ordinàries de recurs.

Efectuada aquesta premissa, escau analitzar ara un dels principals greuges del recurrent al·legats en

aquesta empara i que consisteix en afirmar que la presidenta del Tribunal de Corts va afavorir la part acusadora en limitar la pràctica de proves de descàrrec que havia presentat. El recurrent explica, més concretament, que mitjançant els testimonis que havia proposat, pretenia demostrar que la compravenda de flor de CBD estava autoritzada, *de facto*, al Principat i que, per tant, estava convençut que el seu consum i comerç era lícit. L'interessat retreia especialment al Tribunal de Corts que no hagués pogut demanar als testimonis: a) a T. i G. si havien comprat flors de CBD a Andorra; i, b) a F., A. i A. si n'havien venut en els seus establiments respectius radicats al país.

El recurrent es va queixar per la manera de procedir de la presidenta del Tribunal de Corts en el marc del seu recurs d'apel·lació i va demanar la retroacció del procediment o bé que la Sala Penal escoltés de nou aquests testimonis. Ambdues pretensions van ser desestimades.

Pel que fa a la primera pretensió, la Sala Penal va raonar el següent: a) que compte tingut que els testimonis estaven obligats legalment a dir la veritat i no estaven encausats, ni assistits de lletrat, el Tribunal de Corts no podia permetre que la defensa lletrada de l'avui recurrent fes preguntes que els poguessin incriminar posteriorment i per això la presidenta va realitzar els advertiments pertinents per tal de salvaguardar els drets dels testimonis; b) que el Tribunal de Corts va permetre al lletrat defensor del recurrent que reformulés les preguntes efectuades als testimonis T. i G. i aquest va contestar que retirava la pregunta incriminatòria efectuada a T., dient que havia quedat clar allò que havia vist G. en els establiments del Principat; i, c) que l'advocat del recurrent va afirmar que les respostes a les preguntes efectuades als altres testimonis eren suficients als efectes pretesos i que no desitjava formular cap altra pregunta suplementària als testimonis F., A. i A.

La Sala Penal també va refusar -aute del 30 de gener del 2025- la pràctica d'una nova prova testifical de T., G., F. i A. i també una nova anàlisi de la substància intervinguda, perquè no concorria cap de les causes establertes en l'article 201.2 del Codi de procediment penal.

El raonament efectuat per la Sala Penal s'ajusta plenament a les regles del procés degut i al dret a la defensa. En efecte, no es podria parlar, en teoria, en aquest cas, d'una vulneració del dret a la imparcialitat judicial, ja que la presidenta del Tribunal de Corts no va realitzar cap actuació que evidenciés, directament o indirectament, la seva preferència en favor d'una de les parts en el litigi. No és en absolut qüestió aquí de prejudicis o de biaixos imputables a un jutge. Es podria invocar, eventualment, una infracció al principi de la igualtat d'armes si s'hagués trencat el just equilibri entre les parts en litigi, però això tampoc succeeix aquí. En el cas d'autes, el Tribunal de Corts havia de trobar un just equilibri entre, d'un banda, el respecte dels drets a la defensa del recurrent, mitjançant la pràctica de les pròpies proves i, d'altra banda, la salvaguarda dels drets dels testimonis que podien ser perjudicats segons el contingut de les seves respostes. I en lloc d'impedir el testimoniatge de les persones interessades, la presidenta del Tribunal va ordenar al lletrat del recurrent que les preguntes es fessin en un sentit no incriminatori, trobant així una fórmula respectuosa dels drets respectius. Altra cosa és que l'advocat renunciés després voluntàriament a aquella possibilitat, i no pot ara exigir la declaració de vulneració de l'article 10 de la Constitució quan, en el seu moment, podia exercir el seu legítim dret constitucional a interrogar plenament els seus testimonis i no ho va

fer per motius que li són imputables. Per acabar, fins i tot si resultés acreditat que uns determinats negocis d'Andorra (tres) venguessin lliurement flors de cànnabis o de CBD, això tampoc tindria la transcendència pretesa pel recurrent, és a dir, que fos una pràctica generalitzada i tolerada per l'Estat, la qual cosa no ha quedat mai demostrada. A més, tampoc s'entén per quina raó realment convincent l'interessat -recordem que residia al país- va anar a recollir el producte a la ciutat fronterera espanyola de La Seu d'Urgell si estava persuadit que era de lliure comerç al Principat. Per tant, la motivació de la Sala Penal és plenament raonable i no hi ha lloc a censurar-la.

Pel que fa al refús de tornar a analitzar la substància comissada, veure'm més endavant que resultava innecessari i que no s'ha vulnerat el dret a la defensa del recurrent.

3.6. Sobre la qualitat de la llei penal i la seva aplicació.

El recurrent s'alça també contra la redacció actual de l'article 282 del Codi penal ("*Es considera droga tòxica, als efectes d'aquest Codi, tota substància el consum de la qual produeix una alteració de l'estat de consciència i resulta perjudicial per a la salut de les persones, si es troba inclosa als convenis internacionals sobre la matèria i no es considerada lícita per la legislació andorrana o si, en el cas de no trobar-s'hi compresa, té naturalesa i efectes similars a les incloses, i no n'està autoritzat el tràfic*") la qual, segons el seu parer, generaria inseguretat jurídica. Bàsicament, el recurrent ha defensat sempre que es trobava en possessió de flor de CBD industrial (i no de flor de cànnabis), que no constituïa un estupefaent i que en consumia diàriament per raons terapèutiques.

La Sala Penal afirma que el producte comissat (503,2 grams) conté principis actius del cànnabis -THC (0,3%), CBD, CBG i CBN- com també que el THC (delta-9-tetrahidrocannabinol) -com a substància psicotròpica que actua sobre el sistema nerviós central i afecta, entre d'altres, la consciència i el comportament- es troba inclòs dins la llista verda de la Convenció única sobre estupefaents feta a Nova York el 30 març de 1961 i esmenada pel Protocol de 1972. L'esmentada jurisdicció penal afegeix que el major o menor índex de THC o de producte psicotròpic és indiferent, perquè la Convenció esmentada defineix el cànnabis com a producte estupefaent, independentment de la seva major o menor concentració en THC, i que el seu comerç no està autoritzat al Principat, segons recorda la Circular informativa del Govern del 13 de maig del 2024.

No es pot oblidar que existeix un ampli consens internacional a l'entorn dels efectes negatius del cànnabis -i per consegüent del THC- respecte de la salut pública. L'OMS destaca, en el seu recent informe del 25 de juny del 2024, intitulat "*Global status report on alcohol and health and treatment of substance use disorders*" que "*la intoxicació per cànnabis s'associa amb múltiples manifestacions de deteriorament temporal de les funcions de salut mental. El consum setmanal de cànnabis s'associa amb un augment del 35% en el risc de desenvolupar un trastorn psicòtic en comparació amb els no consumidors i aquest risc és encara més alt per a les persones que consumeixen cànnabis diàriament*" (pàgina 13). En un altre informe de l'11 de novembre del 2016 que porta com a títol "*The*

health and social effects of nonmedical cannabis use", el mateix organisme internacional manifesta que: "*L'efecte a curt termini més evident del cànnabis sobre la salut és la intoxicació marcada per alteracions a nivell de consciència, cognició, percepció, afecte o comportament, i altres funcions i respostes psicofisiològiques*" (pàgina 6) i que el consum diari és font de "*dependència, deteriorament cognitiu, trastorns mentals (psicosis, depressió, ansietat i conducta suïcida) i efectes adversos per a la salut física com ara malalties cardiovasculars, malaltia pulmonar obstructiva crònica i càncers respiratoris i altres*" (pàgina 6).

Més a prop nostre, l'Acadèmia francesa de medicina declarava en un comunicat del 23 d'octubre del 2023 (reiterat el 5 d'abril del 2025) que "*La toxicitat del principal component psicotròpic* (del cànnabis)*, el tetrahidrocannabinol (THC), està ben establerta: toxicitat física superior a la del tabac (càncers, atacs de cor, trastorns del ritme cardíac, accidents cerebrovasculars, arteritis, etc), toxicitat psicològica (trastorns cognitius i ansiosodepressius, síndrome amotivacional, desinhibició, inducció o empitjorament de l'esquizofrènia, etc), efectes sobre l'embaràs i la descendència, modificacions epigenètiques*".

Per tant, queda a bastament demostrat en la literatura científica més autoritzada que el consum de THC és notòriament perjudicial per a la salut i, per tant, no esqueia una especial diligència probatòria per demostrar els potencials efectes nocius sobre la salut del producte en possessió del recurrent. Però, a més a més, no cal oblidar que l'article 8.1 de la Constitució reconeix i protegeix el dret a la vida i això porta aparellat nombroses obligacions a càrrec de l'Estat, com ara la prohibició de retirar la vida intencionadament, llevat de circumstàncies absolutament excepcionals que no venen al cas aquí; l'obligació de realitzar una investigació diligent i efectiva en cas de mort violenta o sospitosa; com també l'obligació de fer allò necessari per preservar la vida de les persones i, per tant, la seva salut (article 30 de la Constitució), mitjançant, en particular, un marc legal adequat. Sobre aquest darrer punt, la legislació andorrana és especialment estricta en matèria de consum i/o tràfic de drogues, de manera que aquesta opció legislativa restrictiva, fruit del debat democràtic en el si del Consell General, és plenament compatible amb la protecció del dret fonamental a la vida i a la salut.

El recurrent es queixa també de l'absència de concreció en el Codi penal del concepte de tràfic de "*gran quantitat de droga*" (article 283.1 a) i que li era impossible conèixer la jurisprudència pertinent. En realitat, l'interessat lamenta la manca de previsibilitat i d'accessibilitat de la norma. Resulta obvi recordar que la jurisprudència complementa les fonts del dret i que interpretar que una "*gran quantitat de droga*" equival a més de 500 grams de droga no constitueix cap absurditat. En qualsevol cas, la jurisprudència corresponent és diàfana (veure, per exemple, les sentències de la Sala Penal 38-06, rotlle 39/06 del 15/12/2006; 30-08, rotlle 21/08 del 22/09/2008; 23-11, rotlle 30/11 del 01/12/2011; i, 26-2020, rotlle 066/2020 del 20/11/2020) i es pot consultar lliurement i gratuïtament per internet (*www.justicia.ad/jurisprudencia_new/*).

Per concloure aquest apartat, és inqüestionable que el producte trobat en possessió del recurrent: a) té la consideració de droga tòxica segons dos convenis internacionals en matèria d'estupefaents (la Convenció Única sobre Estupefaents de 1961 inclou el cànnabis i els seus extractes dins la llista

d'estupefaents: veure el seu article 1 -apartats b, c i j- com també la llista I; el Conveni sobre substàncies psicòtropes de 1971 considera el THC com a una substància psicòtropa -article 1 e)- doncs queda inclòs dins la llista II); b) és perjudicial per a la salut, perquè conté droga, especialment THC; i, c) no és considerat lícit per la legislació andorrana. Per tant, la tipificació actual és suficientment precisa i la seva aplicació per part de la jurisdicció ordinària és suficientment raonada en aquest cas.

Per acabar, el Tribunal vol mencionar que el recurrent ha portat a col·lació la sentència del Tribunal de Justícia de la Unió Europea del 19 de novembre del 2020 en el cas Kanavape. Aquesta sentència no és d'interès pel cas que ens ocupa i això per dos motius principals. En primer lloc, perquè Andorra no està sotmesa als tribunals de la Unió Europea i, per consegüent, la resolució esmentada no és oposable al Principat. I en segon lloc, perquè en aquell assumpte es tractava de CBD en forma de líquid per a cigarretes electròniques (paràgraf 29) i el THC era inferior al 0,2% (paràgraf 72).

3.7. Sobre la vulneració del dret a la presumpció d'innocència.

El recurrent considera que no existeixen proves de càrrec suficients per condemnar-lo; que no feia cap tràfic; que consumia CBD per tractar la seva epilèpsia; que no havia amagat el producte en creuar la frontera hispano-andorrana; i que el producte en qüestió no era apte pel consum humà.

Quant al tràfic de droga, la Sala Penal ha considerat que la gran quantitat de droga tòxica confiscada resultava incompatible amb una destinació pel consum propi; que el recurrent ni tan sols havia precisat la quantitat de consum diària; que era poc creïble adquirir el producte confiscat per garantir-se'n el consum per a un any, quan resultava que el producte perdia propietats amb el pas del temps i que es desplaçava amb regularitat a Espanya per visitar la seva mare, la qual regentava un comerç destinat a la venda de productes amb CBD; que la mare havia declarat que molt sovint havia d'ajudar el seu fill, ja que aquest tenia pocs recursos econòmics, raó per la qual no era versemblant que destinés una suma important (500,00 €) per adquirir tot el producte en una sola vegada; i, que el recurrent s'havia negat inicialment a l'escorcoll del seu domicili i a autoritzar el control del seu telèfon mòbil.

La jurisdicció penal va concloure també que: a) cap facultatiu no havia prescrit mai cànnabis al recurrent amb finalitats terapèutiques; b) la droga estava amagada en la cavitat del maleter del seu vehicle destinada a la roda de recanvi, sota diverses bosses; i, c) el cultiu hortícola (article 28.2 de la Convenció Única sobre Estupefaents, adoptada a Nova York, el 30 de març de 1961) no tenia com a finalitat la producció de cànnabis medicinal ni recreatiu.

Aquest concurs de proves i d'arguments és suficient per desvirtuar la presumpció d'innocència.

3.8. Per tots aquests motius, el recurs d'empara ha de ser desestimat íntegrament.

3.9. La desestimació del recurs comporta la condemna en costes del recurrent en seu constitucional (article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional).

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Desestimar el recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Adrian Valladolid Chamorro contra la sentència del 20 de novembre del 2024, dictada pel Tribunal de Corts, i, contra la sentència del 2 d'abril del 2025, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.

2. Declarar que no s'ha produït cap vulneració dels drets a la defensa, a la imparcialitat judicial i a la presumpció d'innocència, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

3. Imposar al recurrent les costes processals derivades de la desestimació del seu recurs.

4. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del recurrent, al Tribunal de Corts, a la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal, ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 14 de juliol del 2025.

Joan Manel Abril Campoy

President

Pere Pastor Vilanova

Vicepresident

Josep-D. Guàrdia Canela

Magistrat

Jean-Yves Caullet

Magistrat